

ÀgorES

Antonio Alcántara, Graciela Esebbag, Encarna Medel i Joan Gener Barbany

«Contenen els *Documents professionalitzadors* un saber útil?»

■ **Antonio Alcántara**, educador social. Professor a la facultat d'Educació de la UB, membre de l'equip pedagògic de l'Ateneu Popular 9Barris i cofundador de La Perifèrica. Col·legiat 10016.

■ **Graciela Esebbag**, psicòloga clínica. Psicoanalista i Psicòloga al SAR (Servei d'Atenció a Residències) i coordinadora del Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ) de Nou Barris (Fundació Nou Barris).

■ **Encarna Medel**, educadora social. Coordinadora de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Rubí. Professora col·laboradora de la Universitat Oberta de Catalunya. Membre del Grup de Recerca en Educació Social.

■ **Joan Gener Barbany**, educador social i agitador cultural, membre fundador de L'Eixida i Ràdio Intermitent i coordinador del Consell de Redacció dels *Quaderns d'Educació Social*. Col·legiat 10449.

► Fotos: Raúl Marchena

El 16 de juny de 2022, a l'Ateneu L'Harmonia de Sant Andreu, va néixer ÀgorES, un pòdcast dels *Quaderns d'Educació Social* (QES) en col·laboració amb Ràdio Intermitent, un projecte de L'Eixida, col·lectiu d'agitació cultural itinerant.

ÀgorES vol sumar la veu i el so a l'habitual paraula escrita dels QES, i fer de la gravació d'un pòdcast un espai de trobada i reflexió col·lectiva per a les educadores i educadors socials.

De futur imprevis, el primer capítol d'ÀgorES forma part del monogràfic dedicat als 15 anys de l'aprovació dels *Documents professionalitzadors* de l'Educació Social, i ho fa amb la mirada crítica que suposa plantejar una pregunta clau: «Contenen els *Documents professionalitzadors* un saber útil per a l'educació social?»

Per donar resposta a aquest interrogant, es volia comptar amb professionals que es trobin desenvolupant

ESCOLTA EL PÒDCAST A:

bit.ly/3V6MNFu

funcions de coordinació, supervisió, assessorament i/o consultoria de polítiques, programes o projectes en l'àmbit de treball de l'educació social i, així, tenir una mirada àm-

plia, diversa i amb recorregut.

Per això, hi van participar Graciela Esebbag, psicòloga clínica al SAR i coordinadora de CSMIJ de Nou Barris; Encarna Medel, coordinadora de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Rubí i professora de la UOC, i Antonio Alcántara, professor d'Educació Social a la UB i membre de La Perifèrica i de l'equip pedagògic de l'Ateneu Popular Nou Barris. La conversa va ser dinamitzada i enregistrada per Joan Gener Barbany, membre del Consell de Redacció dels QES, de Ràdio Intermitent i de L'Eixida.

A continuació, destaquem algunes de les idees principals de la conversa per tal d'animar-te a connectar amb Ràdio Intermitent...

ENCARNA MEDEL

“Els *Documents* poden ser útils per generar una narrativa basada en la dimensió pedagògica, en els contextos educatius, en les mediacions entre el subjecte i la cultura o en la circulació social.”

Encarna Medel: Els *Documents* són un punt d'orientació epistemològica, un marc que situa la funció de l'educació social, les seves bases i límits.

Antonio Alcántara: Els *Documents* em semblen molt útils quan parlen de les funcions acollides i limitadores... però també penso que responen a un context concret. Des de 2007 fins avui, han passat moltes coses i potser ens hem de plantejar algunes actualitzacions perquè la mateixa *Definició* diu que vol ser «actual i integradora».

Graciela Esebbag: En la lectura dels *Documents professionalitzadors* m'he trobat amb dos significants que m'agraden perquè superen la visió de l'educació com a transmissió de coneixements. Em refereixo a la «promoció social i cultural» i la noció de «béns culturals». A més, hi trobo una relació amb la feina que faig quan s'apunta a trobar una posició particular del subjecte de l'educació en l'entramat social.

EM: Vivim un moment de colonització que no ens permet generar narratives més enllà de les lògiques assistencialistes, de cura, d'acompanyament, de protecció. Els *Documents* poden ser útils per generar una narrativa basada en la dimensió pedagògica, en els contextos educatius, en les mediacions entre el subjecte i la cultura o en la circulació social. Però seguim massa centrats en les persones i les seves problemàtiques i poc en els contextos on som i podem actuar.

AA: Al *Codi deontològic* es diu clarament que no hem de contribuir a generar pràctiques de beneficència. Xavier Franch parla de «treballadors de la classe treballadora», i això permet comprendre que ens

trobem en un escenari de precarietat basat en la fragmentació i la individualització, que no permet generar altres coses.

GE: En la meua relació professional amb dispositius socials i educatius, m'estic trobant amb una tendència al punitivisme. Els *Documents* poden obrir espais per sortir d'aquesta lògica, i així no acabaran sent *lletra morta*.

EM: Els *Documents* requereixen una certa actualització; per exemple, ara no parlem tant de promoció social, sinó d'afiliació social. Però són un marc que situa l'educació social en la cultura, i això no és qual-sevol cosa. Més enllà d'això, calen processos de reflexió, intercanvi, problematització... i aquí els col·legis professionals tenen un paper clau.

AA: El concepte de dret a la ciutadania que apareix als *Documents professionalitzadors* és bàsic i és potent quan el situes amb estudiants de primer d'Educació Social. Però, alhora, no es defineix el concepte «ciutadania». Ens referim a tenir nacionalitat vinculada a un estat o a estar vinculat a processos de canvi i millores en contextos col·lectius?

AA: Els *Documents* són una brúixola molt útil, però encara ens costa explicar-nos a nosaltres mateixos...

EM: La relació i la tensió amb altres professions és perquè no estem massa segurs amb la nostra funció i objecte d'actuació.

AA: Segurament, un espai compartit on «fem una foto» de la realitat i del context de precarietat ens acostaria més a la resta de professions amb què ens relacionem.

ANTONIO ALCÁNTARA

“Un espai compartit on fem una foto de la realitat i del context de precarietat ens acostaria més a la resta de professions amb què ens relacionem.”

GRACIELA ESEBBAG

“Quan algú es guia pel protocol i allò conductual, no hi ha lloc per a la conversa amb l'altre.”

GE: No hem après a delimitar els camps on treballen diversos professionals. Seguim fent «converses entre discursos» i cal respectar els sabers de tots els professionals.

GE: Quan algú es guia pel protocol i allò conductual, no hi ha lloc per a la conversa amb l'altre. I això té una relació directa amb el moment d'autoritarisme i punitivisme que estem vivint.

AA: Tenim el repte de posicionar-nos davant les lògiques de gestió quantitatives. El repte és fer memòries que expliquin el que hem fet, el que té sentit i serveix... i no són números.

EM: És molt important instaurar lògiques de treball on es dediquin reunions a treballar el model i no a les qüestions organitzatives o als criteris d'assignació d'unes prestacions o unes altres.

AA: En aquest context que estem vivint, anem tots molt perduts. Les situacions que es donen en molts llocs i barris són molt dures.

GE: La saturació que viuen molts serveis, en lloc de posicionar-nos com a ciutadans o professionals, fa que ens barallem els uns amb els altres.

EM: Qualsevol opció pedagògica té un contingut ideològic. Els *Documents professionalitzadors* ens donen uns calaixos i cal un exercici per omplir-los dels continguts del moment actual. **Q**

CITA ARTICLE

ALCÁNTARA, Antonio; ESEBBAG, Graciela; GENER, Joan; MEDEL, Encarna. «ÀgorES: Contenen els *Documents professionalitzadors* un saber útil?». *Quaderns d'Educació Social*. Col·legi d'Educaadores i Educadors Socials de Catalunya. Núm. 24 (desembre 2022), p. 28-33.

RESUM

ÀgorES és un pòdcast enregistrat el 16 de juny de 2022 a l'Ateneu L'Harmonia de Sant Andreu (Barcelona). S'hi obre una conversa, dinamitzada per Joan Gener Barbany, al voltant del recorregut i la vigència dels *Documents professionalitzadors* de l'educació social, amb la participació de Graciela Esebbag, Encarna Medel i Antonio Alcántara.

Paraules clau: documents professionalitzadors, educació social, cultura, professió

ABSTRACT

ÀgorES is a podcast recorded on 16 June 2022 at the «Ateneu L'Harmonia» in Sant Andreu (Barcelona). A conversation led by Joan Gener Barbany is opened up concerning the history and validity of the professional standards documents for social education, with the participation of Graciela Esebbag, Encarna Medel and Antonio Alcántara.

Keywords: professional standards, social education, culture, profession